

Четвертий моніторинговий звіт висвітлення теми ВПО в українських ЗМІ
(Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська,
Рівненська, Тернопільська, Хмельницька і Чернівецька області)
Фінансується Європейським Союзом

ВИСВІТЛЕННЯ ТЕМИ ВПО В УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ (ЗАХІД УКРАЇНИ)

Жовтень 2016

Підготували
Асоціація «Спільний простір» (Україна)
та МЕМО98 (Словаччина)

Thomson Foundation
+44 20 3440 2440
46 Chancery Lane
London WC2A 1JE

thomsonfoundation.org

1. ВСТУП

Цей звіт є четвертим із низки моніторингових звітів, які буде оприлюднено в рамках проекту «Голос місцевих ЗМІ: професійні стандарти та етичні норми висвітлення конфліктів», що фінансується Європейським Союзом. Проект реалізується медіа-консорціумом, який очолює Фондація Томсон (Thompson Foundation). До консорціуму входять: Європейський центр журналістики (European Journalism Centre), Асоціація «Спільний простір», МЕМО 98, а також Міжнародний інститут регіональної преси та інформації.

Упродовж 2015-2017 років буде оприлюднено загалом 24 регіональні моніторингові звіти щодо висвітлення тематики ВПО в місцевих українських ЗМІ (регіональні, порівняльні міжрегіональні, порівняльні за періодами моніторингу та підсумковий). Перший звіт висвітлює дані медіа-моніторингу за 1-23 жовтня 2015 р., другий – з 15 по 28 лютого 2016 року, третій – з 1 по 14 червня 2016 р¹.

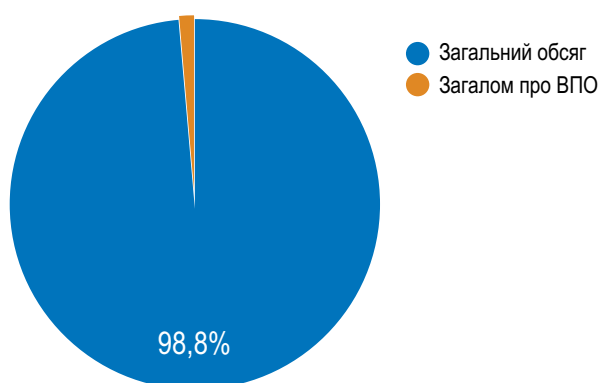
Головна мета проекту – ослаблення потенційних джерел конфліктів, через збалансоване висвітлення подій у регіональних ЗМІ, що сприятиме зниженню соціальної напруги, зокрема між внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та громадами, які їх приймають. Цього буде досягнуто завдяки підвищенню рівня неупередженості та якості контенту, а також через покращення співпраці між ЗМІ як в Україні, так і за її межами.

Проект передбачає розвиток спроможності своєчасно запобігати провокаціям під час висвітлення подій, пов'язаних із конфліктом, за допомогою ретельного моніторингу ЗМІ та оцінки участі регіональних ЗМІ. Асоціація «Спільний простір» та МЕМО98 спільно розробили методологію моніторингу представлення внутрішньо переміщених осіб. Під час тренінгів, що відбулися у Києві Львові, Харкові, Дніпропетровську та Одесі, підготували 65 регіональних аналітиків для якісного та кількісного аналізу представлення у регіональних ЗМІ згаданої тематики. З 10 по 23 жовтня 2016 р. включно, команда спеціалістів із моніторингу провела останню, четверту, хвилю медіа-дослідження щодо висвітлення тематики ВПО. До вибірки увійшло загалом 204 ЗМІ, що підлягали моніторингу (51 телеканалів, 65 друкованих ЗМІ та 88 онлайн-ресурсів), із 24-х областей України, які було об'єднано у 4 регіони:

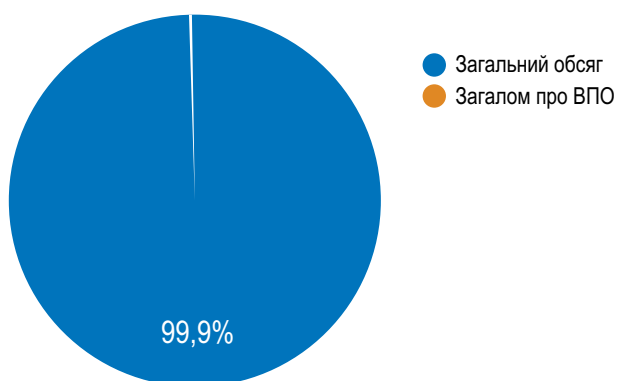
- ★ Схід (Донеччина, Луганщина, Харківщина);
- ★ Північ-Центр (Сумщина, Чернігівщина, Житомирщина, Вінниччина, Дніпровщина, Кіровоградщина, Полтавщина, Черкащина);
- ★ Південь (Одещина, Херсонщина, Запоріжжя, Миколаївщина, АР Крим
- ★ Захід (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька і Чернівецька області).

Вибірка ЗМІ, що стали суб'єктами моніторингу в західних областях України, була достатньо репрезентативною і представляла 65 засобів масової інформації цього регіону (ТБ – 19, друковані – 26, онлайн – 21).

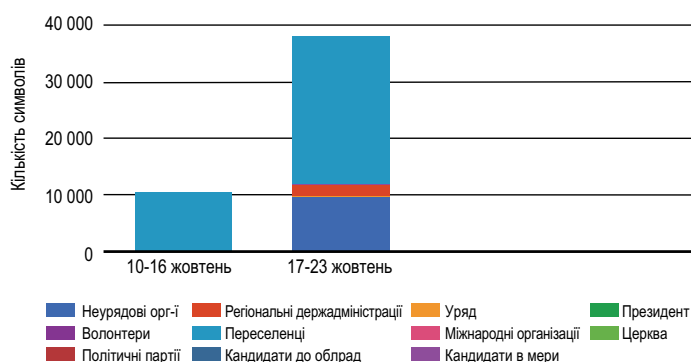
¹ Усі попередні звіти можна завантажити тут: <http://regionalvoices.eu/uk/monitoring> або за посиланням : <http://www.prostir-monitor.org/upload/reports>

Діаграма 1. Частка представлення тематики ВПО від загального обсягу новинного контенту всіх телевізійних каналів регіону, що були у фокусі четвертого періоду моніторингу.

Діаграма 2. Частка представлення тематики ВПО від загального обсягу новинного контенту всіх газет регіону, що були у фокусі четвертого періоду моніторингу

Діаграма 3. Частка публікацій у рамках тематики ВПО від загального обсягу контенту у регіональних он-лайн медіа протягом четвертого моніторингового періоду (потижневий зріз).

2. СТИСЛІ ВИСНОВКИ

- ★ Зменшилася кількість публікацій про ВПО відносно попередніх періодів моніторингу
- ★ Спостерігався брак аналітичних матеріалів щодо проблем, пов'язаних із ВПО
- ★ Були приклади більш якісних матеріалів про ВПО, зокрема у волинських, львівських, рівненських ЗМІ
- ★ ЗМІ загалом застосовували коректну мову і термінологію, надавали перевагу нейтральній тональності
- ★ Журналісти переважно користувалися інформацією державних служб і не мали критичного ставлення до офіційних заяв уряду та органів місцевої влади
- ★ Були приклади, коли окремі телеканали взагалі ігнорували тему ВПО.

3. КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ

Вибірка ЗМІ західних областей України, що стали об'єктами моніторингу, була представлена 65 засобами масової інформації цього регіону (ТБ – 19, друковані – 26, онлайн – 21). Вибірка складалася з якнайменш однієї ТБ станції і газети державної форми власності від кожної з восьми областей, а решта медіа, відібрані до вибірки, є приватними. Результати попередніх моніторингових періодів показали, що питання, пов'язані з ВПО, не привертало особливої уваги ЗМІ. Протягом четвертого моніторингового періоду частка наданого часу та простору була в межах від 1,2% загального обсягу ефіру про ВПО на телевізійних каналах-учасниках моніторингу (аналогічно під час 3-ї хвили) та 0,1% у газетах (під час 3-ї хвили – 0,3%).

Також була видана публікація про те, що, попри її прямий зв'язок з ВПО, не створює жодних негативних асоціацій з ними².

3.1. ТЕЛЕБАЧЕННЯ

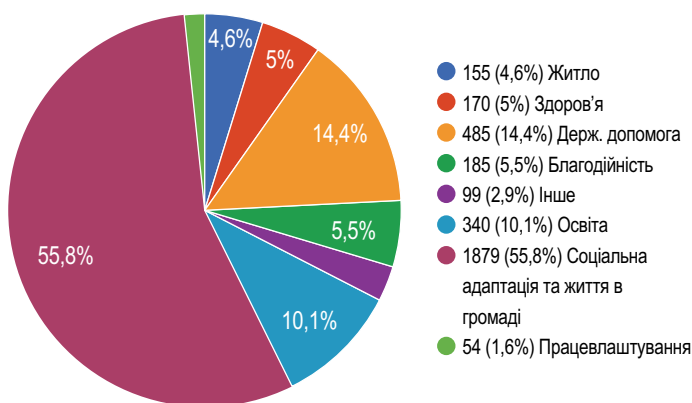
Телевізійні канали-учасники моніторингу в західній частині України надали загалом 1,2% свого ефірного часу висвітленню теми ВПО (у загальному ефірному часі це становить менше 1-ї години для кожного з усіх 19-ти каналів-об'єктів моніторингу, із їхнього загалом понад 75-ти годинного інформаційного ефіру або приблизно 15 секунд на кожен із 19-ти каналів щодня. Для порівняння, під час третього моніторингового періоду, висвітлення ВПО становило 1,2 відсотки (у загальному ефірному часі це склало разом близько 1-ї години висвітлення ВПО на всіх 19-х телеканалах із загального інформаційного ефіру про ВПО 80 годинного та по 12 секунд на кожен канал щодня). Нагадаймо, що під час 2-ї хвили загальний інформаційний

² «Скандальний тренер ФК «Тернопіль залишив після себе мільйонні борги і втік до окупованого Криму» на новинному он-лайн порталі «За Збручем» від 17 жовтня 2016, див.: <http://zz.te.ua/skandalnyj-trener-fk-ternopil-zalyshyv-pislyya-sebe-milijonni-borhy-i-vtik-do-okupovanoho-krymu>.

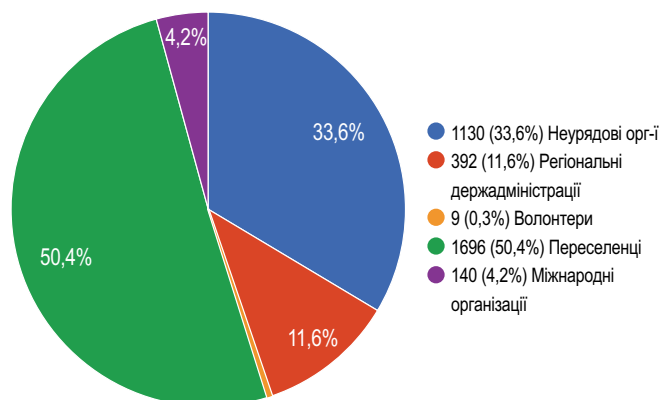
контент сягав 97 годин ефірного часу, та 15 секунд на кожен канал щодня, де йшлося про тему ВПО).

Під час третього моніторингового періоду найбільш активно висвітлювалися теми соціальної адаптації та життя в громаді (55,8%), державна допомога (14,4%), освіта (10,1%), благодійність (5,5%), здоров'я (5%), житло (4,6%) та працевлаштування (1,6%).

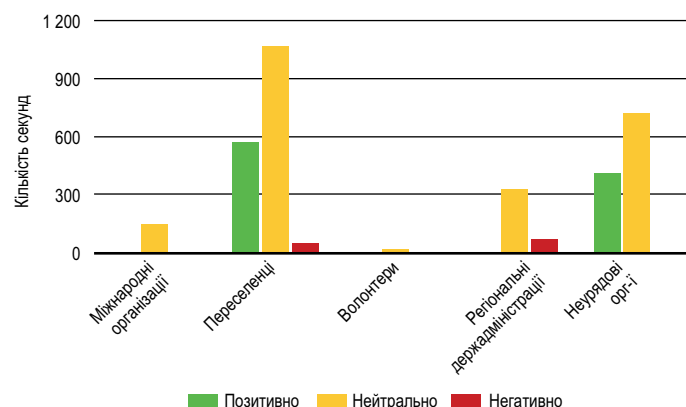
Діаграма 4. Частка представлення різних тем у рамках тематики ВПО на всіх телевізійних каналах регіону, що були у фокусі моніторингу.

3-поміж суб'єктів моніторингу найактивніше в рамках загальної тематики ВПО були представлені самі ВПО (50,4% загального обсягу тематики ВПО), НУО (33,6%) та регіональні державні адміністрації (11,6%). Такі суб'єкти як міжнародні організації (4,2%) та волонтери (0,3%) були представлені мінімально.

Діаграма 5. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО на всіх телевізійних каналах регіону, що були у фокусі моніторингу.

Щодо тональності матеріалів, телеканали представляли суб'єкти моніторингу переважно у нейтральній та позитивній тональності. Тільки два з них були представлені негативно, а саме: регіональні державні адміністрації (18 %) та ВПО (3%). ВПО одержали негативне висвітлення на двох телеканалах Івано-Франківської області³. Ці ТВ – матеріали розкривали дискусії про круглий стіл щодо переселенців, організований Фондом «Ліга толерантності» в Івано-Франківську 19 жовтня 2016-го року⁴. У новинах відомий львівський журналіст Остап Дроздов висловив свою позицію про те, що більшість ВПО несуть відповідальність за гуманітарну катастрофу на Донбасі. Він стверджує, що кожен мешканець Донбасу є причиною трагедії через свої лінощі, невідповідальність, бездумне голосування. Регіональний приватний телеканал ТВА надав негативне представлення регіональних органів влади, звинувачуючи їх у відсутності бажання та навиків розв'язання проблем ВПО. Така критика органів влади надійшла від НУО, що займається проблемами ВПО в цьому регіоні⁵.

Діаграма 6. Розподіл ефірного часу серед суб'єктів моніторингу за тональністю, з якою ці суб'єкти були представлені в рамках загальної тематики ВПО на всіх телеканалах регіону, що були у фокусі моніторингу.

3.2. ПРЕСА

Місцеві західноукраїнські газети висвітлювали проблеми ВПО ще пасивніше за телебачення. Як і зазначалося вище, висвітлення ВПО у всіх газетах становило тільки 0,1% загального контенту, що свідчить про зниження показників при їх порівнянні з попередніми періодами (наприклад, під час другого моніторингового періоду, висвітлення ВПО в усіх газетах становило 0,4 %). Щодо тем, найпопулярнішими були здоров'я (35,2%), соціальна адаптація і життя в громаді (20,1%), дер-

³ Новина «Конфлікт під час круглого столу «Сталий розвиток прав і свобод переселенців» на ТРК «Карпати» від 19 жовтня, 2016, див.: <https://www.youtube.com/watch?v=nzU-nNQmUf8>

⁴ Новина Остап Дроздов: «Скажіть, що ви причетні до гуманітарної катастрофи на Донбасі», «Третя студія» Телеканал від 20 жовтня 2016, див.: <https://www.youtube.com/watch?v=M5Z3-w-kdxQ>

⁵ Новина «Приблизно 700 вимушених переселенців тільки протягом цього літа покинули Буковину» на телеканалі ТВА від 22 жовтня 2016, див.: <https://www.youtube.com/watch?v=Hh4v2VGX6AM> (з 7:01 хв).

жовна допомога (18,8%), працевлаштування (12,6%), благодійність (8,8%) та освіта (4,4%).

Щодо представлення суб'єктів, найбільш активно газети інформували про самих ВПО (90% загального контенту), волонтерів (9%) та про уряд (1,1%).

Загалом, тональність усіх моніторингових матеріалів була переважно нейтральною або позитивною. Представлення ВПО було виключно нейтральним. Щодо тональності представлення волонтерів, вони одержали тільки позитивне висвітлення.

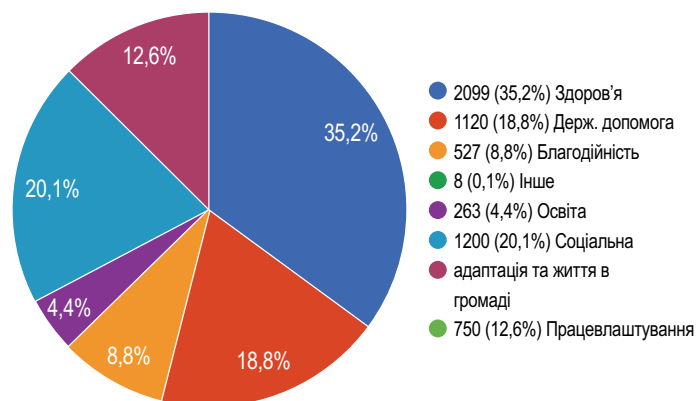
3.3. ОНЛАЙН-МЕДІА

Проаналізовано 21 онлайн-ресурс, присвячений тематиці ВПО, загальною кількістю 48 695 символів (близько 27 стандартних сторінок А4), що є менше за висвітлення протягом третього моніторингового періоду, коли таке представлення становило 50 408 символів. Онлайн медіа приділяли максимум уваги таким темам: соціальна адаптація та життя у громаді (22,7%), державна допомога (10%), соціальна напруга (9,8%) та бізнес (9,5%). Представлення інформації в обсязі 40,6% було марковано як «Інше». Такі новини були присвячені культурним подіям про ВПО.

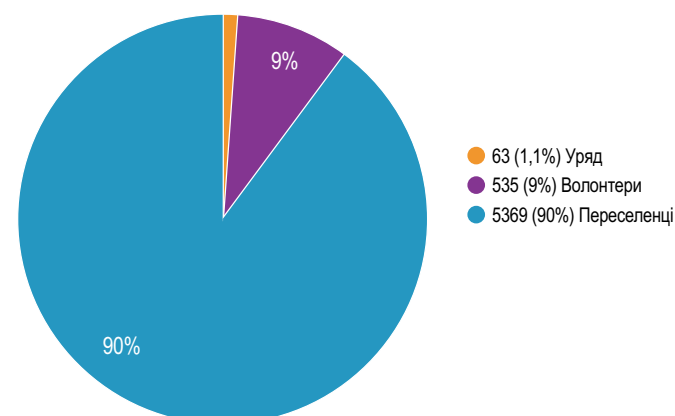
Щодо представлення суб'єктів дослідження загальної тематики ВПО, онлайн-медіа найбільшу увагу приділяли: самим ВПО (75,4%), НУО (20,1%) та регіональним держадміністраціям (4,3%). Решта суб'єктів отримали тільки обмежене представлення.

Щодо тональності публікацій, ВПО були представлені переважно позитивно і нейтрально. Однак ВПО були представлені також негативно (32%). Таке негативне висвітлення включало представлення ВПО, звинувачених у знущаннях з тварин, а також те, що вони стали причиною конфлікту на Донбасі. Крім того, 74% представлення регіональних державних адміністрацій було негативним. Джерелом негативного представлення були он-лайн медіа «Фіртка» та «Курс», що розкритикували бездіяльність регіональних державних адміністрацій при розв'язанні проблем ВПО. Це було проведено в рамках театральної діяльності жінок-ВПО, що як актриси грають ролі⁶.

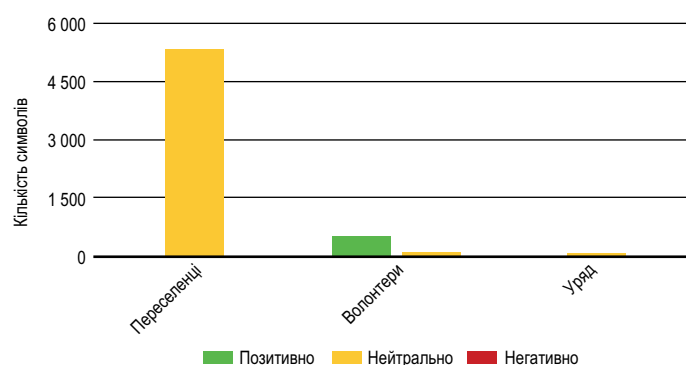
Ведеться діалог між жінкою ВПО, що має дитину, та жінкою, яка представляє регіональну державну адміністрацію, куди жінка ВПО звертається з запитом про відкриття бізнесу-торгівлю еко-морозивом. Державний службовець проігнорувала її та сказала повернутися через місяць, говорячи: «Я подумаю». У цій новині надається також коментар НУО «Українці Донбасу та Криму»: «Державні службовці загалом рідко бувають добро-

Діаграма 7. Частка представлення різних тем в рамках тематики ВПО в усіх виданнях регіону, що були у фокусі моніторингу.

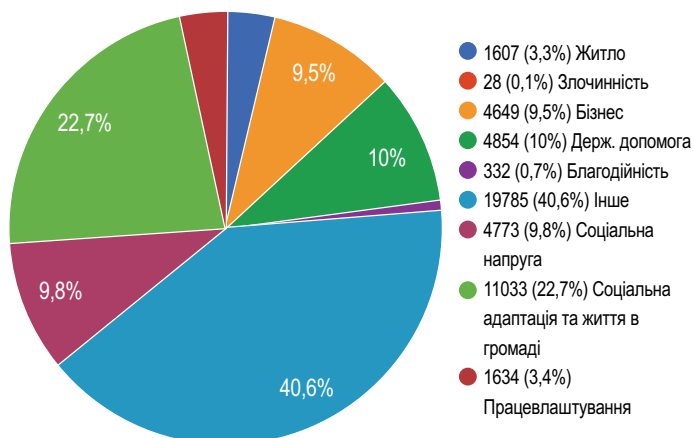

Діаграма 8. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО в усіх виданнях регіону, що були у фокусі моніторингу.

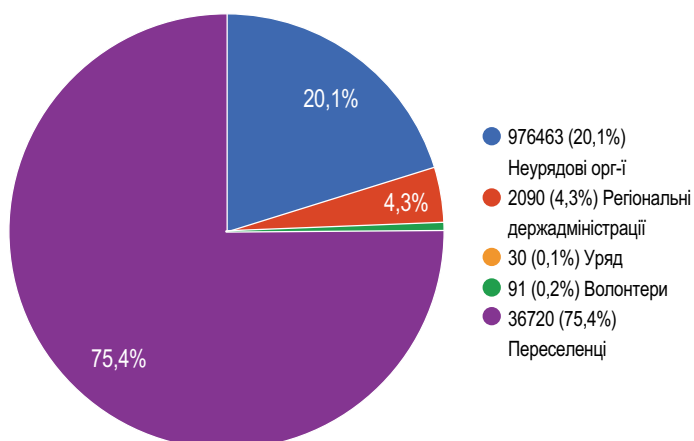

Діаграма 9. Розподіл обсягу матеріалів серед суб'єктів моніторингу за тональністю, з якою ці суб'єкти були представлені в рамках загальної тематики ВПО в усіх друкованих виданнях регіону, що були у фокусі моніторингу.

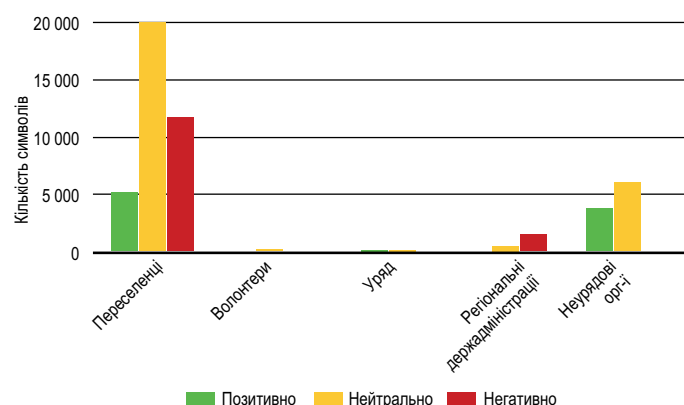
⁶ «Театр для діалогу: у Франківську показали незвичну виставу про жінок і війну на Сході» «Курс» он-лайн ресурс від 23 жовтня 2016, див.: http://kurs.if.ua/news/teatr_dlya_dialogu_u_frankivsku_pokazaly_nezvychnu_vystavu_pro_zhinok_i_vijnu_na_shodi_45746.html

Діаграма 10. Частка представлення різних тем в рамках тематики ВПО в усіх онлайн-виданнях регіону, що були у фокусі моніторингу.

Діаграма 11. Частка представлення різних суб'єктів у рамках тематики ВПО в усіх он-лайн виданнях регіону, що були у фокусі моніторингу.

Діаграма 12. Розподіл обсягу матеріалів серед суб'єктів моніторингу за тональністю, з якою ці суб'єкти були представлені в рамках загальної тематики ВПО в усіх онлайн-виданнях регіону, що були у фокусі моніторингу

зичливими, особливо, якщо Ви звертаєтесь до них із проблемою». Потрібно зазначити, що в рамках новини представники державних органів влади не мали можливості висловити власну думку.

4. ЯКІСНИЙ АНАЛІЗ

Незважаючи на малу кількість інформації на тему ВПО, подібно до попередніх моніторингових періодів, **волинські ЗМІ продовжують** публікувати деякі матеріали, що є корисними для переселенців. Наприклад, газета «Вісник» інформувала ВПО, як не втратити кошти при соціальних виплатах⁷. Більшість матеріалів були збалансованими та нейтральними. Наприклад, на сторінках електронного видання «Волинські новини» 11 жовтня йшлося про проблемних позичальників із зони АТО та анексованого Криму, а також механізми позбавлення їх старих боргів⁸.

Однак моніторингова команда помітила негативний матеріал щодо ВПО, який був опублікований у виданні «Волинь POST». У матеріалі описувалися знущання підлітків з kota, де автор натякнув, що жорстокість підлітка пов'язана з тим, що вона є ВПО⁹. Це приклад прямого порушення стандарту по недопущення дискримінації – в даному разі створення причинно-наслідкового зв'язку знущання підлітків над котом з тим, що вони переселенці. Це мало місце Перша публікація, де використовувалися терміни «переселенка», «шкуродерка», «прихильники руського міра» з'явилася ще 20 вересня. Однак у подальших публікаціях цькування тільки набувало оберті. Так 20 жовтня журналісти, маніпулятивно розвиваючи тему, для підсилення негативу, зробили припущення, що подруга «героїні» попередніх матеріалів «згідно з дописами в соцмережах, полюбляє їсти голубів». Громадська кампанія завершилася вибаченнями дівчини та сумним епілогом (її втечею з-під слідства на територію терористичних угруповань ЛНР і ДНР до батьків)

Подібно до попередніх періодів, у **Закарпатських ЗМІ** тривала тенденція попередніх хвиль зменшення уваги до тематики ВПО. При представленні ВПО головними були три теми: житло, соціальна адап-

⁷ «Переселенці не втратять своїх соціальних виплат, якщо вони дійсно справжні» у газеті «Вісник», #341/2 від 12 жовтня 2016.

⁸ «Банки хочуть списати старі кредити мешканцям Донбасу», електронне видання «Волинські новини» від 11 жовтня 2016, див.: <http://www.volynnews.com/news/economic/banky-khochut-spysaty-stari-kredyty-meshkantsiam-donbasu/>.

⁹ Новина «Через затягування справи «луцьких шкуродерів» пікетували Авакова волинського он-лайн медія від 1 жовтня 2016, див.: <http://www.volynpost.com/news/76253-cherез-zatiaguvannia-spravy-luckyh-shkuroderiv-piketuvaly-avakova-video>. Це одна з серій публікацій щодо ВПО, публікації яких розпочалися 20 вересня 2016 року з новини «Дівчина, яка в Луцьку знущалась над котом, виявилась прихильницею «русского міра»?», див.: <http://www.volynpost.com/news/75195-divchyna-iaka-v-lucky-znuschalas-nad-kotom-vyjavilas-pryhlynyceyu-russkogo-mira-foto>

тація та працевлаштування. На відміну від 2015-ого року, моніторингова команда відзначила недостатню кількість історій, що могли б бути сконцентрованими на людських аспектах ВПО. Темі житла і працевлаштування вийшли на перший план, оскільки саме побутова невлаштованість – основна проблема ВПО на Закарпатті, що змушує їх залишати область. Але більшість матеріалів базувалися на передруках прес-анонсів та прес-релізів. Наприклад, «Закарпатські переселенці хочуть збудувати багатоквартирний будинок і скаржаться на безробіття»¹⁰, «Ужгородці та львів'яни обговорять проблеми переселенців»¹¹, «На обліку на Закарпатті перебувають понад 4 тисячі переселенців, знайти роботу офіційно вдалося 200»¹².

Подібно до вищезазначених регіонів, **Івано-Франківські ЗМІ** також висвітлювали тему ВПО вкрай пасивно. Наприклад, не було жодного сюжету про ВПО під час цього моніторингового періоду на ОТБ «Галичина». При цьому більшість моніторингових матеріалів про ВПО відповідали журналістським стандартам, використовували коректну термінологію. Моніторингова команда відзначила матеріал на ОДТРК «Карпати» від 19 жовтня, що фокусувався на засіданні круглого столу «Сталий розвиток прав і свобод переселенців». Під час обговорень у рамках круглого столу один із учасників, журналіст телеканалу ZIK Остап Дроздов заявив, мовляв ситуація з переселенцями, є частиною їхньої відповідальності за те, яким був Схід країни. Натомість у синхроні переселенки Ірини Магрицької йшлося про окремі випадки несприйняття жителями Івано-Франківська ВПО. З огляду на брак аналітики, сюжет не давав відповіді щодо шляхів подолання суперечностей між представниками різних регіонів.

Незважаючи на те, що у **львівських медіа** на тему ВПО було вкрай мало матеріалів, публікації були переважно декларативними та не були спрямовані на вирішення проблем чи створення громадського форуму довкола певних питань. Ці нечисленні повідомлення подані здебільшого у нейтральній тональності та у більшості за офіційними повідомленнями влади. Журналісти не мали критичного ставлення до офіційних заяв уряду та органів місцевої влади і рідко робили належну перевірку фактів. Загалом не вистачало аналітичних публікацій.

Подібно до медіа Івано-Франківська, публікації, що фокусувалися на ВПО у львівських медіа, були, головним чином, представлені в нейтральному тоні та базувалися на повідомленнях державних службовців. Журналісти критично не ставилися до цих повідомлень або не перевіряли факти, що стосувалися офіційних заяв представників державної влади та органів місцевого самоврядування. Загалом, були відсутні аналітичні матеріали. Водночас були принаймні нечисленні при-

клади корисних матеріалів, які мали певну інформативну цінність для ВПО. Зокрема, Zaxid.net повідомлялося, що «Переселенці, які винаймають житло, і люди, які живуть не за місцем реєстрації, можуть претендувати на отримання субсидій на житлово-комунальні послуги»¹³. Крім того, до Мінсоцполітики України були надіслані повідомлення на підтвердження того, що державні органи соцзахисту почнуть призначати субсидії на опалювальний період вчасно, а також те, що сім'ї ВПО зможуть використати цю допомогу протягом року. Проте ця резонансна тема не знайшла глибшого представлення серед матеріалів цього видання, та їй бракувало глибинного аналізу.

У **ЗМІ Рівненщини** тематика ВПО висвітлювалася досить пасивно. Порівнюючи з попередніми хвилями моніторингу, обсяги матеріалів неухильно зменшуються за останній період. Питання ВПО стають дедалі менш цікавими для рівненських журналістів. Рівненські журналісти часто обмежуються копієйством інформації з прес-релізів органів влади, не вдаючись до глибшого аналізу ситуації. Крім того, журналісти критично не ставилися до цих повідомлень або не перевіряли інформацію, одержану регіональними державними органами влади. З огляду на ці очевидні недоліки медіа, важливо зазначити, що моніторингова команда не виявила випадків некоректної мови або інших форм дискримінації проти ВПО, включаючи поверхове представлення на основі полювання за сенсаціями. З іншого боку, деякі медіа були успішними в сенсі інформативності. Наприклад, «Вісті Рівненщини» 11 жовтня інформували ВПО, як їм отримати субсидію (з посиланням на веб-сайт Рівненської ОДА). Деякі медіа фокусувалися на людській стороні проблем ВПО та намагалися запропонувати рішення. Наприклад, спеціальний репортаж телеканалу «Сфера ТВ» показав позитивну історію жінки, яка тимчасово вимушена проживати в селі і знайшла

¹⁰ «Заголовок», електронне видання від 17 жовтня 2016, див.: <http://zaholovok.com.ua/zakarpatska-birzha-pratsi-vlashtuvava-na-robotu-maizhe-200-pereselentsiv>.

¹¹ «Заголовок», електронне видання від 17 жовтня 2016, див.: <http://zaholovok.com.ua/uzhgorodtsi-ta-lviviani-obgovoryat-problemi-pereselentsiv>.

¹² «Закарпаття Он-лайн» від 18 жовтня 2016, див.: <http://zakarpattya.net.ua/News/162217-Na-obliku-na-Zakarpatti-perebuvauiut-ponad-4-tysiachi-pereselentsiv-znaiti-robotu-ofitsiino-vdalosia-200-VIDEO>.

¹⁴ Zaxid.net від 12 жовтня, див.: http://zaxid.net/news/showNews.do?pereselentsi_mozhut_pretenduvati_na_subsidiyu__mintsopolitiki&objectId=1406376

собі справу – видає маленьку газету «Дороги Донбасу», яка розповсюджується на прифронтові території¹⁴.

ЗМІ Тернопільщини щодо тематики ВПО не були винятком із загальної тенденції обмеженого представлення. 20 жовтня на сайті «За Збручем» було опубліковано матеріал під заголовком «Як на Тернопільщині борються з безробіттям», присвячений досягненням Тернопільської служби зайнятості за останні пів року¹⁵. Мала місце і публікація про ВПО, що працював у Криму протягом довгого періоду, а потім переїхав до Тернополя, звідки він родом, після російської окупації Криму в 2014-му році (таким чином, він фактично став ВПО). Під його команду футбольний клуб Тернополя став банкрутом, після чого ВПО повернувся до Криму¹⁶.

На Хмельниччині тему ВПО також висвітлювали в рамках тільки однієї історії на місцевому телебаченні та декількох статей в місцевій державній інтернет-газеті (причому це був передрук з іншої веб-сторінки).

Чернівецькі медіа, як і під час попередньої хвилі моніторингу, цікавилися проблематикою ВПО дуже мало. Загалом, при висвітленні проблем ВПО, журналісти використовували коректну термінологію, розуміли різницю між ВПО та біженцями. Бракувало широкого спектру джерел інформації. Місцеві журналісти рідко робили належну перевірку фактів та переважно користувались інформацією щодо проблем ВПО, наданою центральними інформаційними агенціями, сюжетами колег з інших регіонів України або обмежувались формальним висвітленням інформаційного приводу і не робили спроб докладніше вивчити питання, проаналізувати інформацію. Тільки TVA телеканал зробив спробу проаналізувати детальний сюжет щодо планів про ВПО з метою побудувати багатоквартирний будинок для ВПО та солдатів АТО в Чернівцях та щодо бар'єрів у формі бюрократії та байдужос-

ті органів влади, з якою довелося зіштовхнутися таким ВПО. Також порушено проблему щодо правової безграмотності ВПО та місцевих органів влади було.¹⁷

У висновку можна визначити, що моніторингова команда змогла розкрити низку проблем, включаючи порушення журналістських стандартів. Моніторингова команда також відзначила використання зневажливої термінології відносно до ВПО, а саме: «шкуродерка», «жінки-прихильники руського міра», сенсаційне представлення. Крім того, у попередньому моніторинговому періоді було визначено тенденцію до продовження дуже обмеженого представлення ВПО. Деякі телеканали повністю проігнорували цю тему протягом моніторингового періоду. Нижче надаються рекомендації регіональним ЗМІ Західного регіону щодо покращення висвітлення ними тематики ВПО:

- ★ Збільшити загальну кількість матеріалів про ВПО, зокрема аналітики й розслідувань.
- ★ Провести редакційні летючки та тренінги для недопущення у майбутньому порушень журналістських стандартів, спонукати використати різні джерела та проводити перевірку фактів.
- ★ Активніше транслювати приклади позитивного вирішення проблем ВПО.
- ★ Більше зосереджуватися на «людських історіях» при висвітленні ВПО.

На думку моніторингової команди, виконання цих рекомендацій сприятиме підвищенню рівня неупередженості та якості медіа контенту, а значить допоможе ослабити потенційні джерела соціальної напруги, зокрема, внаслідок зменшення соціальної напруги між внутрішньо переміщеними особами (ВПО) та громадами, які їх приймають. ●

¹⁴ «Яке воно життя вимушено переселених осіб, що проживають на Дніпропетровщині», «Сфера ТВ» каналу від 11 жовтня 2016, див.: <http://sfera-tv.com.ua/index.php?m=news&d=view&nid=62110>.

¹⁵ Див.: <http://zz.te.ua/yak-na-ternopilschyni-boryutsya-z-bezrobittiam-tsyfry-i-fakty>.

¹⁶ «Скандальний тренер ФК «Тернопіль залишив після себе мільйонні борги і втік до окупованого Криму» на сайті «За Збручем» від 17 жовтня, 2016, див.: <http://zz.te.ua/skandalnyj-trener-fk-ternopil-zalyshyv-pislya-sebe-miljonnii-borhy-i-vtik-do-okupovanoho-krymu>

¹⁷ «Теми дня», прес-роліз новин телеканалу ТВА від 22 жовтня 2016, див.: <https://www.youtube.com/watch?v=Hh4v2VGX6AM>, watch from 7:10 to 11:00 min